

PSZCZOŁY PROSZĄ O POMOC – kampania na rzecz ochrony środowiska życia pszczoł i innych owadów zapylających

Konferencja „Ochrona owadów zapylających warunkiem zachowania ekosystemów i produkcji żywności”

Opole 14.03.2016

Irena Krukowska-Szopa

DOFINANSOWANE W RAMACH MECHANIZMU
FINANSOWEGO EUROPEJSKIEGO OBSZARU
GOSPODARCZEGO 2009-2014
PROJEKT „PSZCZOŁY PROSZĄ O POMOC – KAMPANIA
NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA ŻYCIA PSZCZOŁ I
INNYCH OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH”

Cele projektu

- Podniesienie wiedzy mieszkańców wsi w zakresie zagrożeń wynikających ze zmniejszania się populacji owadów zapylających i ich znaczenia dla bioróżnorodności
- Wzrost zaangażowania społeczności lokalnych w zachowanie siedlisk dla owadów zapylających na obszarach wiejskich
- Dyskusja zainteresowanych stron na temat wypracowania rozwiązań dla ochrony populacji owadów zapylających

Projekt skierowany jest do:

mieszkańców wsi, rolników, stowarzyszeń, pszczelarzy, przedstawicieli samorządów, organizacji branżowych, uczelni

Działania projektowe

- 1 – 5 konferencji regionalnych (dolnośląskie, lubuskie, opolskie, śląskie, świętokrzyskie), informujących o problemie i dyskusje jak temu przeciwdziałać : „Ochrona owadów zapylających warunkiem utrzymania ekosystemów i produkcji żywności”
- 2 – 10 ścieżek edukacyjnych w 10 wsiach - stref nektarodajnych w krajobrazie wsi, przeprowadzenie warsztatów planistycznych i wykonanie nasadzeń przez mieszkańców
- 3 – przygotowanie edukatorów bioróżnorodności – szkolenia, przeprowadzenie ok.30 działań/lokalnych kampanii edukacyjnych we własnych środowiskach
- 4 – przenoszenie dobrych praktyk tworzenia stref nektarodajnych do innych rejonów, opracowanie koncepcji i wykonanie 6 nasadzeń drzew nektarodajnych
- 5 – materiały edukacyjne, strona internetowa, broszury, plakaty wspierające lokalne działania

Strefy nektarodajne we wsiach

- Rekrutacja 10 miejscowości, w których zostaną wykonane pokazowe ścieżki edukacyjne; przeprowadzenie warsztatów planistycznych w każdej miejscowości; mieszkańcy realizują ścieżki w terenie

Warsztaty we wsi:

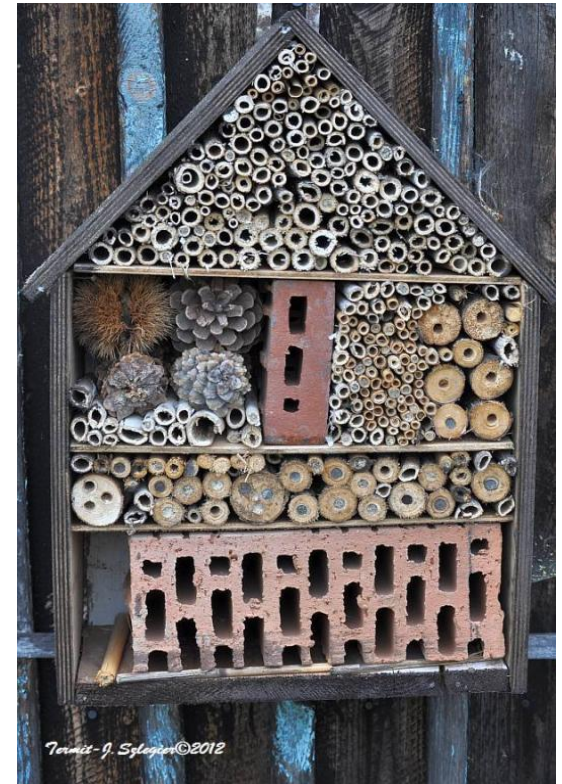
- wypracowanie wspólnie z mieszkańcami koncepcji ścieżki edukacyjnej
- zakup materiałów do nasadzeń oraz tablicy informacyjnej
- kształtowanie własnych ogrodów przydomowych i stref rolniczych w miejscowości i jej okolicy
- zastosowanie innowacyjnego podejścia do planowania ścieżki t.j partycypacyjnego planowania i wykonania stref nektarodajnych

Wioska Wolimierz – prace nad strefą

Tablice i domki edukacyjne

Tomasz - J. Szlachetka ©2012

Przenoszenie dobrych praktyk tworzenia stref nektarodajnych – warsztaty i nasadzenia

Wsie, które nie zostały zakwalifikowane do sfinansowania stref miododajnych w ramach projektu, a są zainteresowane budowaniem aktywności wokół tego tematu oraz inne wsie, które zgłoszą taką potrzebę będą mogły wziąć udział w warsztatach oraz nasadzeniach drzew nektarodajnych – 6 stref

Program warsztatów:

- znaczenie owadów zapylających dla zachowania bioróżnorodności ekosystemów
- dobra praktyka rolnicza w zakresie ochrony pszczoł i innych owadów zapylających
- wykorzystanie terenów kwiatowych i naturalnych siedlisk w zwiększeniu efektywności zapylania
- tworzenie stref nektarodajnych na terenie miejscowości – dobre praktyki projektu
- wykorzystanie stref nektarodajnych w promocji miejscowości i tworzeniu oferty zajęć edukacyjnych.

Szkolenia edukatorów bioróżnorodności

4 cykle szkoleniowe dla 72 edukatorów, część stacjonarna oraz objazd studialny

Program szkolenia:

- europejskie i krajowe konwencje, strategie dot. bioróżnorodności ze szczególnym uwzględnieniem owadów zapylających
- znaczenie pszczoł i owadów zapylających dla ochrony ekosystemów i rolnictwa, stan tych populacji
- zasady prowadzenia zajęć edukacyjnych dla różnych grup odbiorców poświęconych bioróżnorodności i znaczeniu owadów zapylających
- zasady informowania społecznego, prowadzenie lokalnych kampanii dla zachowania bioróżnorodności i populacji owadów zapylających
- gromadzenie i upowszechnienie dobrych praktyk edukacji o owadach zapylających
- korzystanie z portalu internetowego projektu oraz formy e - learningowej
- objazd studialny do gospodarstw pasiecznych i wiosek tematycznych prowadzących edukację pszczelarską
- zasady tworzenia miejsc, obiektów edukacji o pszczołach, wykorzystanie ich jako źródeł dodatkowego dochodu dla mieszkańców wsi
- edukatorzy przekazują informacje społecznościom lokalnym i organizują małe akcje edukacyjne

Materiały edukacyjne i informacyjne

Kampania na rzecz

OCHRONY ŚRODOWISKA ŻYCIA PSZCZÓŁ I INNYCH OWADÓW ZAPYLAJĄCYCH

www.eeagrants.org

broszury, plakaty, kolorowanki do pobrania ze strony www.pszczoly.zielonaakcja.pl

PO CO NAM PSZCZOŁY?

Większość z nas na tak zadane pytanie odpowiada zwykle, że bez pszczół nie byłoby miodu. Tymczasem miod i inne produkty pszczele to tylko jedna z „usług” jakie świadczą dla nas te owady. Przekazując produkty pszczele na wartość ekonomiczną, stanowią one jedynie 1-10% wartości jakie wypracowują te owady względem człowieka i przyrody.

Najważniejszą rolę pszczół jest zapylanie roślin. 78% wszystkich gatunków roślin w Polsce jest zapylana przez owady, głównie pszczoły. Zwiększone natężenie owadów przenoszą ukryte w ziarnach pyłku komórki męskie na ziarniona sypków, dzięki czemu możliwe jest zapłodnienie i powstanie nasion i owoców.

Z tego względu obecność pszczół ma niebagatelne znaczenie dla rolnictwa. Przy odpowiednio licznej populacji owadów plony roślin uprawnych zwiększają się średnio o 20-40%. Warstwa nie tylko łąd, ale też jakość uprawianych warzyw i owoców. Wiedzą o tym m.in. plantatorzy ze Stanów Zjednoczonych, którzy płacą właścicielowi pasieki za „wynajem” uli.

CENNA PRACA PSZCZOŁY JAKO ZAPYLACZA:

Praca pszczół zapewnia 78% roślinnych produktów żywnościowych przeznaczonych dla ludzi. Zapylające rośliny pszczoły zabezpieczając pokarm (nasiona, owoce) otrzymują liczne gatunków zwierząt roślinożernych.

W latach 80 w Stanach Zjednoczonych po raz pierwszy obserwowano zjawisko masowego wymierania pszczół, w latach późniejszych problem ten dotknął także Europę. W Polsce straty roślin pszczelich sięgają 15% rocznie, a w niektórych regionach nawet 100% strat pszczelich populacji strat się już, na tyle poważnym zagrożeniem, że rodzona mu nadaje OGD, czyli zespół masowego giniecia pszczół. Zespół ten wywoływany jest przez wiele powiązanych ze sobą czynników:

W CZYM PROBLEM?

- 1 Okresowy brak pożywienia**

Różne monokultury uprawowa dostarczają bardzo dużo pożywienia pszczołom, ale tylko w krótkim okresie czasu – np. plantacje rzepaku.

Czasami większe arealy uprawianych roślin nie dających pożytku pszczołom – np. pszenica, burak.

Zamknięcie „stref buforowych” w krajobrazie rolniczym bogatych w nektar i pyłek tj. łąki, meizje i zakrzewienia łądopola.

Stosowanie środków chwastobójczych zmniejszających różnorodność azdziej flory na terenie gospodarstw wiejskich.
- 2 Degradacja środowiska**

Obecność substancji toksycznych w glebie, wodzie i powietrzu, które się akumulowane przez rośliny np. w pyłku, nektarze, sutożoach na propolis.
- 3 Chemiczne środki ochrony roślin**

Stosowane środki ochrony roślin odstarzają azko żyjące zapylające od roślin będących potencjalnym źródłem ich pożywienia.

Większość substancji chemicznych stosowanych w walce ze szkodnikami ma specyficzną mocną woń. Wykonanie opylania w trakcie kwitnienia powoduje zmianę zapachu latających w pobliżu pszczół. Powstające do gniazda pszczoły są zabijane przez strażniczek, które nie rozpoznają przesygniętych obcym zapachem robotnic.

Residywy (np. imidachlopryd z grupy neonicotynoidów), mogą powodować zmiany w zapylaniu pszczół. Główny składnik, nie potrafią rozpoznąć kwiatów ani swojego gniazda, mogą trudności w locie.

Wiele z nich ginie.

W 2013 r. Komisja Europejska wprowadziła ograniczenia w użyciu trzech pestycydów z grupy neonicotynoidów, a mianowicie imidachloprydu, thiametoksydanu i klotianidynu (BPA) jako groźnych dla pszczół.

Strona internetowa projektu

Scenariusze zajęć, dobre praktyki, materiały konferencyjne i szkoleniowe do pobrania ze strony www.pszczoly.zielonaakcja.pl

Dobre praktyki

Dobra praktyka 1

AKTUALNOŚCI KAMPANIA PLATFORMA E-LEARNINGOWA DZIAŁANIA GALERIA KONTAKT

Materiały do pobrania

Scenariusze Lekcji

Historia pszczelarstwa

Zagrożenia i przeciwdziałanie zmniejszaniu populacji owadów zapylających

Praktyki na obszarach wiejskich

Społeczne działania dla ochrony owadów zapylających

Lider Projektu

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”

- **Przyroda**
  - Drogi dla Natury
  - Bank drzewek
  - Ścieżki przyrodnicze
- **Partnerstwo**
  - Wioski z pomysłem
  - Dobry Start
  - Ekomuzea
- **Edukacja**
  - Lekcje w Przyrodzie
  - Edukacja odpadowa
  - Wyprawy odkrywców

The screenshot shows the website interface for Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”. At the top left is a green logo with a stylized tree and water. To its right is a photograph of a river flowing through a lush green forest. Below the logo, the text reads "Fundacja Ekologiczna Zielona Akcja". A navigation menu is visible on the left side of the page, listing various activities and services. The main content area on the right contains a welcome message, a brief description of the organization's work, and a list of recommended websites.

Menu:

- » Partnerstwa i organizacje wiejskie
- » Odpady
- » Ekologiczna Platforma Edukacyjna
- » Turystyka
- » Zmiany klimatyczne
- » Realizowane projekty
- » Programy Fundacji
- » Wydawnictwa i publikacje
- » Wolontariat

Witamy na stronie Fundacji Ekologicznej "Zielona Akcja".

Strona przedstawia krótką charakterystykę naszych działań. Można tu znaleźć informacje na temat programów i projektów z zakresu edukacji ekologicznej, ochrony przyrody i środowiska, turystyki, aktywizowania społeczności lokalnych realizowanych przez naszą Fundację.

Zapraszamy do udziału i współpracy w naszych projektach.

Uwaga!! Nowa siedziba Fundacji Ekologicznej "ZIELONA AKCJA" oraz nowe numery telefonów - **więcej**

Polecamy nasze serwisy:

- www.malaretencja.pl
- www.edukacjaodpadowa.pl
- www.LekcjewPrzyrodzie.pl

www.zielonaakcja.pl, www.lekcjewprzyrodzie.pl, www.malaretencja.pl , www.wioskizpomyslem.pl

Fundacja Ekologiczna „Zielona Akcja”

59-220 Legnica, Al. Orła Białego 2,
tel. 76 723 81 01, fax. 76 721 24 96

krukowska@zielonaakcja.pl

www.pszczoly.zielonaakcja.pl

